

22
OrthPál
1924 FEBRUÁR 15.

ERDÉSZETI LAPOK

LXIII. ÉVF.

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

2. FÜZET

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Szerkeszti:

BUND KÁROLY

Megjelenik minden hó 15-én.

Előfizetési díj egészévre 24.000 K, (erd. altiszteknek 12.000 K)

Az Országos Erdészeti Egyesület tagjai a tagjárulékok (alap. kamat vagy tagdíj) és az időnkint közzétett pótdíj fejében kapják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapesten, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz. II. emelet

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnének.

(Telefon: 37—22.)

Értesítés és kérelem

Az O. E. E. igazgatóválasztmányának múlt hó 23-án hozott határozata értelmében az egyesület *alapító tagjai* az 1924. évre — tekintet nélkül az alapított összegre — ugyancsak 12.000 korona pótdíjat fizetnek, mint a rendes tagok. A pótdíj a II. évnegyedben fizetve, 16.000 koronára, a III-ban 20.000 koronára és a IV-ben 24.000 koronára emelkedik.

Kérjük, hogy ezt a pótdíjat a januári számhoz csatolt postatakarékpénztári csekken beküldeni sziveskedjenek.

Ha t. tagjaink a postatakarékpénztári csekken oly összeget küldenek be, amelyről az egyesületet külön nem értesítették, avagy ha együttesen különféle rendeltetésű összegeket küldenek ugyanazon a csekken, akkor sziveskedjenek a csekk hátlapjára 300 korona postabélyeget ragasztva, az összeg rendeltetését ott tüzetesen megjelölni.

A titkári hivatal.

A gyertyánról

Közli: **Scherg Károly** m. kir. erdőmérnök

Az „Erdészeti Lapok“-ban az utóbbi időben többen foglalkoztak a gyertyánnal, de még sok megoldatlan kérdés maradt, melyekre csak a gyertyán fatermési tábláinak elkészítése után adhatjuk meg az érdemleges választ.

Tény, hogy Magyarország erdeinek nagy része az elgyertyánosodás veszélyének van kitéve, de ennek az elegendő tanult személyzet hiánya, az ebből folyó rossz kezelés, az idejében való tisztítások és gyéritések elmulasztása és a rosszul alkalmazott felújítási módok az okai. Ha a véghasználatok megkezdéséig sűrűn tartjuk az állományt s csak a teljes tölgymakktermés, vagy a makkrakással való alátelepítés évében ritkítjuk azt meg, úgy a gyertyán csak a szabadabb állásbakerülés után kezd két év múlva kikelő magot hozni, miáltal a tölgynek már legalább három évi előnye van. Ezután már a tisztítások és gyéritések dolga a képesürüségi fiatalosból a jövő állományt kihámozni.

Arra is láttam példát, hogy az egyidejűleg ültetett bükk- és gyertyánállományban a bükk háromszor oly vastag, mint a gyertyán.

A sok, még megoldásra váró probléma mellett s a hazai szakemberek megnyilatkozása után érdekesnek tartom egy külföldi szakférfiúnak, dr. Gr. bajor erdőigazgatónak a gyertyánra vonatkozó tanulmányával az „Erdészeti Lapok“ olvasóit megismertetni, annál is inkább, mert az a sárvári erdők sok évi tanulmányozása alapján, tehát a hazai viszonyokból kiindulva készült.

Ezen tanulmány olvasásánál bennem is felvetődött az a kérdés, mely fanemmel kellene az 50—60 éves tölgyeseket az alföldön alátelepíteni, hogy őket 120—160 éves korukig ág-tiszta törzsnövésre kényszerithessük, mert a hamar kigyérülő tölgynél szükség van oly árnyékot tűrő és talajjavító fanemre, mely a különben elfüvesedő talajt a nap és szárazság ellen megvédje.

Valamely fanem erdőgazdasági jelentőségének megítélésénél elsősorban honi tenyészövének megállapítása szükséges. Mint ismeretes, 6 természetes tenyészövet vagy erdőzónát különböztetünk meg: Palmetum, Lauretum, Castanetum, Fagetum, Picetum, Alpinetum. A mai Magyarország erdeinél csak a Fagetum és a Castanetum jöhet tekintetbe.

A Castanetumot vagy a télen kopasz lombfák mérsékelt meleg égövének melegebb felét a következő fanemek előfordulása jellegzi: *Castanea*, *Quercus pedunculata*, *sessiliflora*, *cerris*, *hungarica*, *Carpinus*, *Platanus*, *Fraxinus*, *Ulmus*, *Prunus*, *Pinus austriaca*, *Juglans*, továbbá a következő gazdasági növények: tengeri, szőlő, dohány, tök, dinnye, eper és a nemesebb gyümölcsfajták.

A Fagetumot vagy a télen kopasz lombfák mérsékelt meleg égövének hidegebb felét a következő fanemek előfordulása jellegzi: *Fagus*, *Quercus pedunculata*, *sessiliflora*, *Acer*, *Betula*, *Alnus*, *Populus*, *Fraxinus*, *Salix*, *Tilia*, *Pinus silvestris*; és a következő gazdasági növények: zab, árpa, rozs és a durvább gyümölcsfajták.

Mindkét erdőöv, a Castanetum és a Fagetum a következő klimai tényezőkről ismerhető fel:

	Castanetum	Fagetum
Hőmérséklet májustól augusztusig	20—23° C	16—18° C
Relatív légnedvesség máj.—aug.	50—60%	70%
Csapadékmenyiség máj.—aug.	100—200 mm.	250 mm.
Átlagos évi hőmérséklet	13—17° C	7—12° C
Utolsó fagy	Március	Május
Első fagy	November	Szeptember
Legalacsonyabb hőmérséklet	— 11° C	— 25—30° C
Tengerszintfölötti magasság	200 m.-ig	200 m.-en fölül

Ezek szerint a mai Magyarország erdeinek legnagyobb része a Castanetumhoz tartozik. Csak a Bakony magasabb helyei és a Miskolc mellett lévő Bükkhegység fekszenek a Fagetumban.* A gyertyán, mint leginkább a Castanetumban előforduló fanem, tehát Magyarország legtöbb erdejében kétségtelenül őshonos.

* A Fagetumba esik a Mátra, a Börzsönyi- és a Pilis-hegység is.
Szerk.

Németország erdeinek legnagyobb része a Picetumban fekszik (lucfenyő, jegenyefenyő), egy kis része a Fagetumban, csak a Rajna, a Majna alsó része, Mosel, Duna, Elbe stb. völgyei számíthatók a Castanetumhoz. Így tehát a gyertyán Németországban csak gyéren fordul elő, leginkább a sarjerdőüzemben kezelt folyammelléki erdőkben. Németországban a gyertyánt eléggé megbecsülik, nem csak ősi tenyészterületén, hanem mindenütt, ahol előfordul.

Az erdőgazdaság célja rendes körülmények között elegyes állományok képzése és nevelése. Ilyen állományok természetesebbek, mint a tiszta állományok, kevesebb veszélynek vannak kitéve, megakadályozzák a talaj egyoldalú kihasználását és kiélését, pótolják a mezőgazdaság váltórendszerét, nagyobb fatömeget és értéket nyújtanak. Különösen a főkép tűzifát adó fanemek, mint a bükk, gyertyán, volnának elegyes állományban nevelendők, hogy műfát adó fanemek (tölgy, lucfenyő) hozzáelegyítése által a jövedelmezőség emeltessék. A castanetumban a bükk és gyertyánnal való elegyítésnél elsősorban a tölgy jön tekintetbe.

A gyertyánnak kiváló erdőművelési jelentősége mellett tekintélyes hozadéka is van, úgyhogy fenntartása és telepítése bizonyos körülmények között indokolt.

A gyertyán erdőművelési jelentősége elsősorban bőséges és gyakori magtermésében és erős sarjadzási képességében rejlik. Utóbbi tulajdonsága folytán különösen értékes fanem a sarjerdőkben. A sarjerdőknek a berki erdőkben, főképen magánerdőgazdaságokban tulajdonítható jelentőségére és ezeknek szálerdőkke való átalakítására irányuló jelenlegi radikális törekvésekre e helyütt, sajnos, nem térhetek ki bővebben.

A gyertyán különösen alkalmas a mélyebb helyek és sarjerdők tölgyével, a kocsányos tölgygel (*Qu. pedunc.*) való elegyítésre, míg a hegységi erdők tölgye (*Qu. sessiliflora*) inkább a bükkal lép fel természetes elegyben. Mégis a gyertyán gyakori és bő magtermése a szálerdőgazdaságnál is nagy előnyöket nyújt a bükkal szemben. A gyertyán függet-

lenit a ritka, csak szórványosan jelentkező bükkmakk-terméstől, miáltal biztosítja a használatok és felújítások tartamosságát, minden időben lehetővé teszi az elegyes állományok képzését, továbbá a tiszta tölgyállományok idejében való alátelepítését.

A gyertyán nagyobb világosságot és üdébb talajt kívánván, mint a bükk, a bükk, luc- és jegenyefenyő legtöbbnyire tulszárnyalja és elnyomja s csak a fénykedvelő fanemek, mint kőris, szil alatt lehet mint mellékállományt tartósan fenntartani. Sok helyen a tölgygel való elegyítésre megfelelőbb, mint a bükk, mert bár fiatal korában a bükkhöz hasonlóan gyorsabban nő, mint a tölgy, azonban hegyes kupalaku koronájával a tölgyet nem árnyalja és nem nyomja el oly mértékben, mint a bükk az ő messze elágazó nehéz ágaival. A gyertyán nyújtott növése a tölgyet fölfelé vezeti s a tiszta állományban Sárvárott sokszor évekig, néha 15 évig is, a föld felszínén elterülő tölgyet élénk magassági növekvésre kényszeríti. Hogyha a gyertyán sűrű megtelepedésével, a tisztítások idejében való elmulasztása esetén sok tölgyet el is nyom, úgy csak szerencsés természetes kiválasztást idéz elő, amennyiben a rosszul növvő gyenge tölgyegyedeket kiválaszra kényszeríti s csak az erősnövéskéket tartja meg s neveli műfára alkalmas törzsekké. Elég, ha tölgy és gyertyánból álló elegyes állományban egymástól átlag 5 méter távolságban holdankint 200 tölgy megy át a rudas korba.

A rudas kortól kezdve a gyertyán magassági növekvése a tölgyé mögött marad. A tölgy koronái a gyertyán koronái fölé nyulnak. A gyertyán alulról behatol a tölgy koronájába s ezáltal az alsó ágak elhalását és ezzel a tölgytörzs feltisztulását segíti elő. Ezzel szemben a bükk a tölgygel egyenlően gyorsan nő egészen az idős korig, állandóan szorongatja és elkerülhetetlenné teszi, hogy rudas korban a bükk csucsait vissza ne vágjuk s később a nagy körütekintést igénylő koronafelszabadításokat ne alkalmazzuk a tölgynél, melyek sokszor erősebb ritkítást tesznek szükségessé.

A bükk talajjavító képességéhez nem fér kétség. Ez a

fanem azért mindenütt gondosan fenntartandó és mesterségesen is megtelepitendő sokszor még oly helyeken is, hol a tenyészetvi viszonyok nem egészen felelnek meg neki. Mégis a gyertyán talajjavítóképesége semmivel sem áll a bükké mögött. A gyertyánállomány lombtakarója vékonyabb, mint a bükké, mivel a gyertyánlomb sokkal gyorsabban szétbomlik. Ez azonban megint csak nagy előnye a gyertyánnak. A bükk és gyertyánnal szemben a tölgyfajok igen kevés járulnak hozzá a talajjavításhoz. A tölgylombot még az alomra éhes kisgazdák sem becsülik semmire, ha más lombot kaphatnak. Tölgylomb adja a legkevésbé alkalmas csirányat a különböző fanemek számára. Azt mondják, a bükk az erdő ápoló anyja, de saját gyermekei számára mostohaanya. A bükk kemény; lassan szétkorhadó lombjában a csiránövénység a termőtalajt nehezen érik el és könnyen elszáradnak, míg a gyenge, már a lehullás után az első évben bomlásban levő gyertyánlombban és a nyitott, fedetlen, az organikus és ásványi anyagok kiválóan alkalmas elegyével bíró talajban könnyen gyökeret verhetnek. A bükk természetes felújításainak gyakori sikertelensége onnét van, mert bajos a megfelelő talajösszetételt, a bükkalom megfelelő bomlási fokát a bükkmakktermés évére előállítani. De még akkor is, ha ezen állapot a ritka magtermő évekkel összeesik, gyakran nem sikerül a felújítás, mert vagy a makktermés nem volt elég bőséges, vagy a lehullott makkot őzek, madarak, egerek sokszor teljesen elfogyasztják. Ezzel szemben a gyertyánfelújítás rendszeren könnyen sikerül. Már a rudas korban is bő magtermés áll be a gyertyánnál, mely gyakran csak a túlsűrű záródás következtében tűnik el. Az állomány ritkításával a meglevő, de hosszú ideig elnyomott csemeték fölemelkednek, kefesűrűn fedik a talajt és még előrehaladott befűvesedésnél is fejlődik annyi csemete, amennyi a teljes záródáshoz elegendő. A gyertyánmagnak könnyű terjedése mellett — havon sokszor 100 méterre is elfújja a szél. — igen értékes tulajdonsága az összes veszélyektől való mentessége. Magját alig eszi valamely állat. Csiránövénysége alig szen-

vednek gombakárosítástól, míg a bükkcsiranövénykéék a Phytophthorától gyakran elpusztítottatnak. A bükk nagyon szenved az öz- és nyulrágástól, míg a vadrágás a gyertyánál már a fiatalos sűrű állásánál fogva sem számbavehető s könnyebben kiheveri, mint a bükk. A *Hibernia defoliaria* a gyertyánt sem támadja meg erősebben, mint a bükköt s a gyertyán fagyellenállóképességét egy fanem sem mulja felül; míg a bükk és a tölgyek tisztán és elegyítve is nem ritkán elpusztítottatnak a fagy által, vagy legalább 3—5 méter magasságig erősen megkárosítottatnak, addig a gyertyán a fagy iránt csaknem érzéketlen és azért a fagyzugokban a tölgygyel való elegyítésnél nélkülözhetetlen.

A gyertyán hozadéka. Nem tagadható, hogy a gyertyán óriási magtermésénél, a mag könnyű elterjedésénél, fagy, állati és növényi károsítások elleni ellentállóképességénél fogva olyan tulajdonságokkal bír, melyek különben csak gazdaságilag kevésbé értékes növényeknél és gyomoknál fordulnak elő. Egyébiránt már a bükkre is kimondották egyesek, hogy gyomfa, mert elterjedésének optimumában, kedvező talajon, nem ritkán egyenesen dús gazdag fejlődést mutat s minden más fanemet, tölgyet, lucfenyőt túlnő és elnyom. A német erdőszet egyik kiválóbb tekintélye, E n d r e s titkos tanácsos a bükköt mint gazdaságilag elintézett fanemet jelölte meg, amit azonban neki a tiszta jövedelem teóriája szempontjából nem lehet rossz néven venni. Nem ritkán a bajor állami erdőigazgatásnak is szemrehányást tesznek a bükk pártolásaért; hogy nem tud számolni, hogy kedvtelést, luxusgazdálkodást üz. A bajor erdőigazgatás álláspontja a bükk-kérdésben a pénzügyminiszter által „A bajor állami erdők kihasználása“ címén kiadott emlékirat következő szakaszából tűnik ki: „Igen kedvező az a körülmény, hogy a bajor állami erdők fiatalabb korosztályaiban a bükk elegyaránya sokkal kisebb a fenyőkénél, mint az idősebbekben. A 80 évnél idősebb állományokban a bükk 27 százalékot tesz ki, a 80 évnél fiatalabbakban csak 13 százalékot. Ez az eltolódás azon célszerű gazdálkodás eredménye, mely 90 év óta emelni igyekszik a mű-

fatermelést. Ezen céltudatos, erélyes munka gyümölcsei kezdenek megérni s már részben a jelennek is javára szolgálnak.“ E mellett Bajorországban elvileg minden lucfenyő-állományban a bükknek 0.2-ig való elegyesítésére törekesznek.

A különböző fanemek gazdasági értékéről való vélemények vitájában minden előítéletnélküli erdőgazdának el kell ismernie, hogy az erdőben van hely minden honos fanem részére, azonban mindegyiknek csak a neki megfelelő termőhelyen. Az a régen uralkodó jelszó, hogy minden puhafa és félfá mint „gyomfa“ kivágandó, 80 év óta elavult nézet. Így a gyertyánnak is, mint „félfá“-nak, nemcsak erdőmivelési, hanem erdőgazdasági szempontból is megvan a jogos helye az erdőben.

A gyertyán a neki és a bükknek egyenlően megfelelő talajon s ezzel való elegyítésnél rendszeren nem éri el a bükk tömegnövedékét. A gyertyán különösen magassági növekvésben idősebb korban a bükk mögött marad. Sajnos, a két fanem növekvési viszonyairól összehasonlító vizsgálatok hiányoznak, minthogy mindkettő alig lép fel egymás mellett összehasonlítható tiszta állomány alakjában. Mindamellett föltehető, hogy a rendszeren sűrű záródásban növekvő gyertyán legtöbbször igen előnyösen értékesíthető előhasználati fahozama sokkal nagyobb, mint a bükké.

A két fanem növekvési viszonyaira Sárvárott eddig folytatott vizsgálatok, összehasonlítható állományok hiányában, eddig nem adtak kifogástalan eredményt. Idősebb bükk-állományok egyáltalában nincsenek s a gyertyán-állományok nyírral, tölgyel, gesztenyével voltak elegyítve, úgyhogy nem nyújtanak megbízható adatot tiszta gyertyánállományok teljesítőképességére. Ezenkívül a hozadékvizsgálatok eredményét az a körülmény is igen befolyásolta, hogy a gyertyán-állományok több-kevesebb tuskószarjat tartalmaznak, melyek egészen más növekedést mutatnak, mint a magról keltek.

Az uradalmi erdő szomszédságában lévő, dr. Maróthy tulajdonában lévő erdőben felvétellett egy 75 éves tiszta gyertyánállomány, mely vastagfában és galyfában együtt

146.9 m³-t adott holdankint, vagy 293.8 m³-t hektáronkint. Ezen hozadékmennyiség megfelel a Feistmantel—Pressler-féle fatermési tábla bükk IV. „igen jó“ termőhelyének. E mellett ez az állomány a tulságos alomgyűjtés folytán meglehetősen világos és visszafejlődő.

Általában Sárvárrott azt tartják, hogy a tiszta gyertyán-állomány 200 m³-t hoz holdankint, tehát olyan tömeget, melyet a bükkállomány jó vagy igen jó termőhelyen a 70 éves korban alig ér el.

Az uradalmi erdőben felvett állományok, mint már előbb említettük, mind más fanemekkel vannak elegyítve, miáltal a gyertyán hozadéka erősen kisebbedik. Felvételeink alapján egyelőre a gyertyánra a következő fatermési tábla állítható fel. Összehasonlításul a bükknek Feistmantel és Pressler szerinti megfelelő adatai is ki vannak tüntetve.*)

A vastagfa és gallyfa együttes hozadéka m³-ben:

kor	A gyertyánnál			A bükknél		
	igen jó termőhely	jó	közepes	igen jó termőhely	jó	közepes
10	12	10	7	20	17	13
20	40	31	21	46	36	27
30	82	61	40	81	63	45
40	130	98	65	123	95	67
50	190	145	100	171	131	91
60	240	195	150	225	171	117
70	255	220	185	255	215	145

A sárvári gyertyánok tömeghozadéka tehát átlagosan a közepes termőhelyű bükk hozadékának felel meg.

A Sárvárrott lévő bükk- és gyertyánállományokból csak két, sajnos még nagyon fiatal, t. i. 23 éves állomány az, melyeket kétkedés nélkül össze lehet hasonlítani, a III. 8 d bükk és a IV. 7 a gyertyánállomány. Az ezeken talált holdankinti adatok a következők:

*) A Coburg hercegi erdőigazgatóság által kiadott Greiner-féle fatermési táblák szerint a gyertyán szálerdő az I. termőhelyen 70 éves korban csak 195 m³-t ér el. Szerk.

III. 8 d bükk 7018 törzs, 75 m^3 fatömeg, 4,5 cm. mellmag. átm., 10 m. átl. magasság.

IV. 7 a gyertyán 13.932 törzs, 82 m^3 fatömeg, 3,5 cm. mellmag. átm., 8,5 m. átl. magasság.

Mindkét állomány rendkívül sűrűen, különösen a gyertyán kefesűrűen nőtt és sürgősen gyéritendő. Igen nagy törzszám mellett mindegyik állomány igen nagy fatömeget mutat. A gyertyánállomány fatömege nagyobb, mint a bükké, de átlagos vastagsági és magassági növekedés tekintetében a bükk mögött marad.

A gyertyán mellett szól továbbá az a körülmény, hogy 60—70 évnél vágásra érett, míg a bükknek 120—140 éves fordulóra van szüksége.* A gyertyán ezen viszonya, jövedelmezőségét tekintve, a bükkal szemben döntő jelentőségű, mint azt egy egyszerű számítás mutatja.

Hogyha eltekintünk az előhasználatoktól és mindkét fajnemre átlag 15 koronát számítunk m^3 -kint, úgy a következő szembeállítás áll elő:

I. A bükkállomány 120 éves korban hoz 510 m^3 -t, 15 K-val számítva, jelen értéke $7650:1.03^{120}$ — 229.50 K

II. A gyertyánállomány 70 éves korban 220 m^3 -t hoz 15 K-val számítva 3300 K, mai értékben $3300:1.03^{70}$ — 396 K

További 50 évnél 145 m^3 -t 15 K-val, minek mai értéke $2175 : 1.03^{120}$ — 65.25 K

Tehát a gyertyán 120 év alatt a jelenre átszámítva — 461.25 K

értéket produkál.

III. A gyertyánállomány 60 éves korban 195 m^3 -t hoz, 15 K-val — 2925 K, jelen értéke $2925 \cdot 1.03^{60}$ — 497.25 K

A gyertyánállomány további 60 évnél ismét 195 m^3 -t, 15 K-val — 2925 K, jelen értéke $2925:1.03^{210}$ — 87.75 K

Tehát a gyertyánállomány 120 év alatt a jelenre számítva — 585.— K
értéket képvisel.

* Hazánkban a bükk fordulója rendszeren 80—100 év.

A bükk részéről elért 229.50 K teljesítmény áll az ugyanazon 120 éves időszak alatt a gyertyánál elért 461.25 K, illetve 585 K-ás teljesítménnyel szemben.

A gyertyán éppugy, mint a bükk, főleg tűzifát szolgáltat. Tüzereje a nálunk előforduló fánemek között a legnagyobb: 108—110, a bükk 100-as tüzerejével szemben. A gyertyán már igen kis méretektől, 7 cm.-től kezdve különféle célokra alkalmas anyagot ad, míg a bükköt rendszeren csak 20 cm. átmérőtől kezdve keresik, mint műfát. A bükkfa rossz tulajdonságai, erős repedezése és gyors fülledése a gyertyánál ninesenek meg. A bükkfa, mint műfa csak kisebb mértékben értékesíthető (?) vasúti talpfának (Franciaország), kisebb mértékben parkettnek, kocsigyártófának, legtöbbször azonban csak az alkalmasabb gyertyánfa hiányában, továbbá kaptafának ugyancsak a gyertyán helyett, melyet sokkal jobban kedvelnek, nagyobb áron fizetnek és a külföldről nagy tömegekben visznek be Németországba. A gyertyán azonkívül kitűnő különféle szerszámfát szolgáltat, ékeknak, idomdeszkanak, kerékfogaknak, csapágyaknak, satuknak, golyóknak, különféle esztergályosmunkákhoz, gazdasági eszközökre, cipőszögekre, mérővesszőknek, hámfáknak stb. nagyon keresik.

A gyertyánfa iránti kereslet, legalább Németországban, még megközelítőleg sem fedezhető. Az ott kitermelt, többnyire kismennyiségű gyertyánfáért a nyilvános eladásoknál valóságos verekedések folynak, sokszor nem elég a termelt mennyiség a favágók ékeinek, fejszenyeleinek fedezésére. Németországban általános a panasz, hogy a gyertyán kevesbedik, úgyhogy még természetes előfordulási helyén kívül való utántelepítése érdekében is mindig több hang hallatszik. Németországban a műfaszázalék a bükknél 12—14 százalék, a gyertyánál kétséggel nagyobb. Sárvárrott II. 19. d. gyertyánállományában 1923-ban a műfa 26 százalék volt.*

A gyertyánműfa ára Németországban jóval magasabb, mint a bükkfa ára. Pl. már 1904-ben a gyertyán-fűrészáruért

* A hazai jobb bükkösökben ma már a műfakihozatal a jelzethnél többnyire nagyobb. *Szerk.*

75—90 M-t, a bükknél 42—52 M-t jegyeztek. 1923 júliusában m³-kint I. oszt. gyertyánrönk 193.200 M, II. oszt. gyertyánrönk 161.000 M, míg tölgyrönkért 104.000 márkát fizettek.

1923 novemberében Budapesten bükkrönkért 85—90.000 K, gyertyánrönkért 95—110.000 K, 35 cm-en aluli tölgyrönkért 100—120.000 K, 35 cm.-en felüli tölgyrönkért 130—160 ezer korona jegyeztetett.

A gyertyán-tüzifának ára ugyanaz, mint a bükk-tüzifáé.

Az elmondottak után a gyertyán fenntartásának és utánpótlásának gazdasági jogosultságát nem lehet kétségbevonni.

A gyertyán Sárvárott. Miután a sárvári erdőkben a Castanetum tenyészövet jellemző fanemek előfordulnak és legjobb tenyészetnek örvendenek és a megfelelő gazdasági növények: tengeri, szőlő, dinnye, tök, finomabb gyümölcsfajok a környéken találhatóak, ez a vidék kétségkívül a Castanetumhoz tartozik, melyben a gyertyán teljes jogosultsággal bir.

Hogyha fel is tehető, hogy a sárvári erdők a régi időben más lombfákkal elegyesen, tulnyomóan bükk- és tölgyállományok voltak, ugy mégis elismerendő, hogy a bükk itt optimumán kívül és tulajdonképeni honi elterjedési területének, a Fagetumnak a határán van és nem üzhető el az az aggodalom, hogy az itt megtelepített erdei fenyőhöz hasonlóan, tulságos dus növekedése miatt, fájának minősége gyöngébb és különféle elfajzást fog mutatni. De azért ezek az aggodalmak sem gátolták meg, hogy a rendszeres erdőgazdálkodásnak 1878-ban történt bevezetése óta a bükk az erdőben fenn ne tartassék és a lehetőséghez képest után ne pótolassék.

Hogy a gyertyánnak a sárvári erdőkben való megbecsülését megokadatulhassuk és széleskörű megtelepítését igazolhassuk, meg kell ismerni ezen erdők akkori állapotát, mielőtt Lajos bajor királyi herceg neje, későbbi néhai Mária Terézia bajor királyné használatába kerültek 1875-ben.

Ezen erdők az évszázados korlátlan legeltetés következtében nagy mértékben elszegényedett állapotban voltak. Az akkori erdő hű képei még láthatók az Avas- és Farkas-erdő

közt fekvő dr. Maróthy-féle legelőn és a csipkerekai káptalani erdőben. Egyesén és csoportban álló, görbe, sokszor a marhától vagy széltől a földre nyomott nyirek, itt-ott egy rövidtörzsű, durvaágazatu kocsányos, kocsánytalan vagy esertölgy, egyes gyertyánok és vadalma- és körtefák szétterülő koronával, rezgőnyárcsoport, közöttük csaknem áthatolhatatlan sűrűség borókából, kökényből és galagonyából, azután nagyobb szakaszban semmiféle fa, sem bokor, csak sovány, a naptól kiégetett fütakaró, úgyhogy sok helyen a csupas, kavicsos és homokos talaj került a felszínre. Csak egyes mélyedésekben voltak fiatalabb és idősebb gyertyán-csoportok, leginkább tuskósarjak és szétterülő koronájú példányok. Ilyen volt az uradalmi erdő legnagyobb részének, legalább a nagy Farkas-erdőnek (4500 kat. hold) a képe.

Itt tehát az volt a feladat, hogy ezek a terjedelmes terméketlen területek mielőbb erdővé alakíttassanak át. Minden, ezen célt szolgáló eszközt fel kellett használni. Ma az egész területen teljes, jórészt kielégítő állomány van. Hogyan lehetett volna ezt elérni, ha a kiélt és keményretaposott talajon, a fagyzúgokban, a nagy szárazságok mellett, nagyobb mértékben bükköt akartak volna megtelepíteni? Honnét lehetett volna a szükséges magot és csemetét beszerezni s milyen módon kellett volna a felújításokat végezni? Éppen a bükk megtelepítésnél van minden más fanemnél jobban szükség védő és árnyaló állományra. Hogyan lehetett volna ezen, a bükk sikeres felújításához szükséges előzményt az előbbeni Farkas-erdőben elérni?

A sárvári erdők 7515 holdnyi összterületéből ma 28 százalék kocsányos és kocsánytalan tölgy, 27 százalék gyertyán, 17 százalék eser-tölgy és csak 1.6 százalék, vagyis 101 kat. hold van bükkal s a többi egyéb fanemekkel borítva. Hogy a bükk közbeegyítésének évtizedes törekvései dacára mégis csak ily kevés a bükk által fedett terület, abban találja magyarázatát, hogy a bükkmakktermés ritkasága mellett — az 1888-iki bő bükkmakktermés után Németországban a következő teljes makktermés csak 1918-ban volt — nagyobb makk-

és csemetemennyiségek nem voltak kaphatók s hogy a legalkalmasabb telepítési módnál, a makkrakásnál az őzek, fácánok, más madarak, egerek rágása folytán, azok sikere többé-kevésbé elmaradt, míg a (védelem alatt) végzett ültetések egyrészt a szárazság, másrészt fagy által szenvedtek vagy elpusztultak.

Igy a mult évben is (1923) május 12-én és 20-án még tölgyek alatt álló 3—4 m. magas bükkök is erősen szenvedtek a fagytól. Mindezen nehézségek dacára is folytatandó a bükk elegyítése a sárvári erdőben és e célra főképp dombhátak, szárazabb fekvések választandók ki, míg az üde, fagynak kitett helyek, ugy, mint eddig is, a gyertyánnal elegyítendőek.

A közutakról és vámokról

a kereskedelemügyi minisztériumban új törvényjavaslat készült, amely az 1890. évi I. t. c.-et hivatott pótolni.

Az erdőgazdaság szempontjából őszinte örömmel üdvözölhetünk minden kezdeményezést, amely az ország közlekedési eszközeinek fejlesztését, jókarban tartását előmozdítja. Valamely ország kulturállapotának fokmérője az erdők állapotán kívül elsősorban közutainak minősége s mi sajnos, mindkét tekintetben eddig nem haladtunk Középeurópa államainak élén. Az erdőgazdaság a maga nehezen mozgatható termékeivel elsősorban érdekelt abban a tekintetben, hogy az erdő és a vasut közötti kapcsolatot jókarban lévő közutak biztosítsák.

Az új törvénytervezet a községek belterületén lévő utcákon és a kifejezett magánutakon kívül, amelyek közé az erdei utak is tartoznak, az összes többi utat vagy állami, vagy községi közutnak minősíti s valamennyinek építését és gondozását az államépítészeti hivatalokra bizza.

A 25 éves program alapján kifejlesztendő országos

uthálózat költségeire többek között az állami utadó, a vasuti és hajóállomáson a belforgalomban a leadott, a külforgalomban a fel- és leadott áruk után szedett közuti járulék, a közuti gépjárművek után fizetendő állami adó (a jármű forgalmi értékének legfeljebb 2 százaléka) és a községi járműadó szolgál, mely utóbbi a jármű évi keresetének legfeljebb 3 százaléka lehet.

A közmunkát a tervezet kiküszöböli, illetőleg természeti eseményekből folyó szükségmunkára korlátozza.

Az O. E. E.-nek a törvénytervezetre vonatkozó észrevételeiből a következőket emeljük ki :

5. §-hoz.

Az állami utadóra vonatkozóan az egyesület kérelme oda terjedt, hogy kivetésénél a rendszeres gazdasági terv szerint gazdálkodó erdőgazdaságok 50 százalékos kedvezményben részesíttessenek. Azt, hogy mely gazdaságok kezelteknek tervszerűen, a kir. erdőfelügyelőség igazolja.

Ezt a kérelmet az egyesület a következőkkel indokolta:

a) az erdőbirtokosok erdeik feltárása érdekében igen jelentékeny saját uthálózatot kénytelenek fenntartani s azt évről-évre, a vágások előrehaladása szerint kiegészíteni. Ezek a magánutak rendszerint nincsenek elzárva, azokat a vidék lakossága, szomszédos birtokosok s a nagyközönség (turisták stb.) is használják, tehát közcélokot is szolgálnak.

b) Az erdőgazdaság a közutakat aránytalanul kisebb mértékben veszi igénybe, mint a mezőgazdaság, amely a föld megművelése, bevetése, a termények betakarítása és a trágyahordás alkalmából évenként többször használja a közutakat, még pedig ugyszólván valamennyi közutat, míg az erdőgazdaság lényegében csakis termékei téli kiszállításánál s akkor is csak egyes közutakat vesz igénybe. E mellett igen nagy azoknak az erdőgazdaságoknak a száma, amelyek idős, vágható faállományok hiányában évtizedeken át számottevő szállításokkal egyáltalán nem terhelik a közutakat.

15. §-hoz.

A jármű évi keresetének 3 százalékában megállapított községi járóműadó igen magas.

A tulmagasra szabott ily adó a saját fogatok tartását rendkívül megnehezíti, holott az erdőgazdaságokban igen gyakran kell házilag fuvarozásra berendezkedni, különben a gazdaság teljesen ki van szolgáltatva a fuvarosok uzsoraszerű bérköveteléseinek.

Ezek az erdőgazdasági járóművek az évnek rendszeresen csak kis részében vannak teljesen foglalkoztatva s ha egy feltételezett állandó kereset után kell adózniok, tartásuk a gazdaság nagy kárára lehetetlenné válik.

28. §-hoz.

Ezen szakasz 2. pontja az utak fenntartásához szükséges kőbányákra is megállapítja a kisajátítási jogot. Kivánatos, hogy az ily célú kisajátítás alól a tervezetben felsorolttakon kívül azok az ingatlanok is kivétessenek, amelyek mint természeti vagy történeti emlékek, avagy tájszépészeti szempontból kiméletet érdemelnek.

33. §-hoz.

Szükséges, hogy ebben a szakaszban az erdőgazdasági célokat szolgáló magánvasutak közérdekűeknek minősítessenek, tehát köutakat igénybevehessenek.

Az erdőgazdaságok színhelye többnyire a főforgalmi vonalaktól távol esik s a szükséges kapcsolatot a nagy távolság miatt csak erdei vasutakkal lehet gazdaságosan létesíteni, úgyhogy az erdei vasút az az eszköz, amely ily esetekben lehetővé teszi, hogy az illető erdőbirtok termékei gyorsan és aránylag olcsón jussanak piacra. Amidőn az ország mai helyzetében faszükségletének alig harmadrészét fedezheti bel-földi termelésből s minden a külföldről behozott köbméter fa kereskedelmi mérlegünk passzivitását emeli, nem szorul további bizonyításra, hogy erdőgazdasági termékeink forgalomba hozatalának elősegítése közérdek.

34. §-hoz.

E szakasz 2. pontjában szükségesnek tartunk oly kivételes rendelkezést, mely szerint akár ritka fajuknál, akár kiválóan nagy méreteiknél fogva természeti emlékek tekintendő, vagy a hozzájuk fűződő események vagy szájhagyományok következtében történeti emlék jellegével bíró, végül tájszépészeti szempontból kiváló jelentőséggel bíró fák vagy facsoportok a közutakhoz tartozó területeken is fenntarthatók legyenek, sőt ápolásban részesüljenek, tehát az utakkal szomszédos területeken lévő ily fák átnyuló ágai se távolíttassanak el ugyanezen szakasz 4. pontjának második bekezdése értelmében.

Tulzott kívánságnak tartjuk, hogy a 2. pont szerint a fa vagy cserje gyökerét 2 m.-es sugárban és másfél méter mélységig kell eltávolítani, tehát esetleg 18 köbméter földanyagot rendkívül nagy költséggel mozgósítani. A tuskó és a nagyobb gyökerek eltávolítására, amennyiben nem esik magába az uttestbe, a fenyőféléknél egyáltalában nincs szükség, mert azok nem sarjadoznak ki. Ugyiszintén igen koros lombfák nagyméretű tuskóinak kisarjadzásától sem kell tartani, lényegileg tehát csak a közepes és kisméretű lombfatuskók irtása indokolt. Erre való tekintettel azonban teljesen elegendő az irtást in maximo 1 m. sugaru körre és egy méter mélységre szorítani.

A 34. §-nak 3. pontja szerint az erdőkön átvezető közutak mentén az utkorona külső szélétől kezdődőleg a közut mindkét oldalán 10—10 méternyi téren fát ültetni nem szabad s ott lévő erdőrészeket az utfenntartó kívánságára ki kell vágatni.

Ez a rendelkezés az 1890. évi I. t.-e. 133. §-ával szemben súlyosbírást jelent, mert a 10 m.-t általánosítja s nem mint felső határt jelöli meg s mert a megritkítás helyett, amely vágásra még nem érett erdőben erdőgazdasági s különösen erdővédelmi szempontból kívánatos átmeneti intézkedés, feltétlenül kivágatást kíván.

Az erdőnek a közutak mentén 10 m. szélességben és 5 éven belül való kivágása, amelynek célja tudtunkkal az utak gyors kiszáradásának előmozdítása, ebben az imperatív és általánosított alakban erdőgazdaságilag káros, de az utfenntartás szempontjából sem szükséges.

A 10 m-es pászta, mindkét felől számítva 20 m, többszörösen meghaladja az utkorona szélességét és ilyképen, különösen, ha a kisebb forgalmu községi utak mentén is kivágatnak az erdők, nagyterjedelmű terméketlen területeket teremtet az eddigi erdők helyett. Egy kilométer uthosszra kereken 3.5 kat. hold ily irtandó terület esik, országsszerte tehát oly jelentékeny, talán többezer holdra tehető területek vonatnak el a fatermesztéstől, amelyek az ország mai fahiánya és erdőkben való szegénysége mellett nem közömbösek.

Ezek a területek egyéb gazdasági célokra többnyire hasznavehetetlenek, mert az irtott erdőtalaj sekélységénél és köves voltánál fogva alkalmatlan mezőgazdasági használatra, vagy a szomszédos erdő árnyalása a termést annyira lefokozza, hogy nem érdemes ott mezőgazdasági művelést folytatni.

Nem hagyható figyelmen kívül, hogy ezek az utmenti pászták a károsításoknak és lopásoknak is fokozott mértékben vannak kitéve.

A 10—10 m-es pászta kivágása hegyoldalakon, kanyargó utaknál talajvédelmi szempontból is aggályos, mert nagyobb famentes, meredekebb fekvés mellett elkopárosodásnak kitett és vizmosások keletkezésére alkalmat nyújtó területeket teremtet.

Az erdőgazdaságra az erdőirtási kötelezettségnek generalizáló megállapítása felette hátrányos, mert a tulajdonost arra kényszeríti, hogy vágásra éretlen, használati értékkel még nem vagy kisebb mértékben bíró erdőrészeket vágjon ki, ami anyagilag káros.

Ezenkívül az utak mentén kialakult erdőszélek megboly-

gatása többféle veszéllyel jár. Ezeken az erdőszéleken a fák többé-kevésbé földig ágasak s ha már most ezek a törzsek a 10 m.-es pásztnál hirtelen eltávolíttatnak, ez fenyvesekben a szélöntés veszélyének teszi ki a mögöttük lévő faállományokat, az új erdőszélen hirtelen szabad állásba került s a nap hevének kitett fatörzsek pedig, fenyő- és lombfák egyaránt, gyakran betegeskednek, tehát további időelőtti vágatások válnak szükségessé, különösen ha a száradni kezdő törzseket valamely erdőpusztító rovar is meglepi.

A káros rovarok pusztításainak kiindulópontjai legtöbbször az ily betegeskedő faegyedek vagy erdőrészek.

Káros ily hirtelenül megnyitott erdők szélén a szél szárító és alomelhordó hatása is.

Amde szükség sinesen általánosan és az ut mindkét oldalán 10—10 m.-es erdőirtásra.

Nincs rá szükség az alföld gyérlombozatu ákácosaiban, egyáltalában szükségtelen, vagy legalább is nem 10 m. szélességben szükséges az utak északi oldalán s oly utszakaszoknál, amelyek az uralkodó szél irányában haladnak.

Az ut gyors száradása érdekében főként az uttesttől délre, délnyugatra, vagy délkeletre eső, a szárító napsugarat elfogó erdőrészek eltávolítása birhat fontossággal.

Mindezekre támaszkodva, tiszteletteljes kérelmünk oda terjed, hogy magában a törvényben ez az erdőirtási kötelezettség csak annyiban mondassék ki, hogy az erdőbirtokos ott, ahol az utfenntartó ezt a kir. erdőfelügyelőség meghallgatása után szükségesnek tartja, legfeljebb 10 m. szélességig terjedően erdejét kiirtani köteles, de joga legyen a tulajdonosnak az utfenntartó ezen határozata ellen birtokon belül a kereskedelemügyi miniszterhez fellebbezni, aki a földművelésügyi miniszterrel egyetértőleg végleg határoz.

A kérdés részletei szerény nézetünk szerint rendeleti uton lennének szabályozandók. Fenti fejtegetéseinkből következik, hogy ebben a rendeletben (végrehajtási utasításban) az erdőgazdaság érdekében főként a következő szempontok érvényesítése fontos:

1. Az utmenti erdők irtása csak az utfenntartás szempontjából legszükségesebb mértékre s lehetőleg csak az ut egyik oldalára szorítkozzék, különösen alárendelt mértékű forgalmat lebonyolító községi közutak mentén. Az utmenti irtás

mértéke (szélessége), az ut fekvése (mély völgy, száraz vagy nedves lapály, hegyoldal), továbbá égtájak szerinti kitettsége és az utanyag minősége szerint szakaszonként külön-külön állapíttasság meg.

2. Rendszerint csak akkor követeltessék a famentes sáv létesítése, amidőn az utmenti faállományok vágás alá kerülnek.

3. Középkorú vagy fiatal erdőben a pászta kivágása csak akkor legyen követelhető, ha az utnak pl. meredek hegyoldalak által határolt mély és nyirkos völgybeli fekvése ezt elkerülhetetlenül szükségessé teszi.

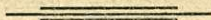
4. Az oly fiatal erdőben, amelynek törzsei átlagban nem magasabbak 6 m.-nél, a pászta kivágása nem követelhető. Az említett magasságot meghaladó s általában középkorú erdőben, ha a pászta kivágását a fekvés és az ut minősége indokolja, az illető faállományok utmenti széle 15 évi határidőn belül két-háromizben erősen átgyérintendő, hogy a pászta szélén maradó fatörzsek megerősödve, újabb erdőszélt alkotósanak.

36. §-hoz.

A harmadik bekezdésben említett rendeletben az erdő-tiszti és altiszti (erdővédelmi) személyzetet különleges hivatásánál fogva a személyes közmunka szolgáltatása alól mentesíteni kell.

64. §-hoz.

E szakasz szerint szálfáknak csusztatása vagy vontatása teljesen el van tiltva. Mivel lehetnek oly viszonyok, amidőn egyes fatermékek vontatása a közutakon azok olosó kiszállítását rendkívül előmozdítja a nélkül, hogy pl. havas utakon számottevő kárt okozna, tisztelettel kérjük, hogy az illy módor való szállítás kivételes esetekben külön engedély alapján lehetővé tétessék.



EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK

Jegyzőkönyvi kivonat

az Országos Erdészeti Egyesület igazgatóválasztmányának
1924. évi január hó 23-án tartott rendes üléséről.

Jelen voltak: báró Inkey Pál és Térfi Béla alelnökök, Arató Gyula, Balogh Ernő, Biró Zoltán, Csik Imre, Eránosz Antal János, Hammersberg Géza dr., Hinfner György, Huszár Tibor, Karafiáth Jenő, Karsai Károly, Kovács Gábor, Kozma István, Medveczky Ernő, Osztroluczky Géza, Péch Kálmán, Rimler Pál, Schmied Ernő, Schmidt Károly, Vuk Gyula választmányi tagok és Bund Károly titkár.

Távolmaradásukat kimentették: gróf Andrássy Sándor, Bodor Gyula, Gaul Károly, Ivanits Ferenc, Onczay László és Róth Gyula választmányi tagok.

Báró *Inkey* Pál az ülést megnyitva, napirend előtt szót kér *Csik* Imre választmányi tag és a választmányi tagok élénk helyeslése mellett meleg szavakkal üdvözli az egyesület új alelnökeit. Az alelnökök nevében báró *Inkey* Pál mond köszönetet.

Báró *Inkey* Pál mély sajnálattal bejelenti, hogy gróf *Széchenyi* Bertalan elnök hozzá december hó 20-án intézett levelében a választás eredményére való hivatkozással lemondott.

Indítványozza, hogy az igazgatóválasztmány az elnök ő excellenciája lemondását ne vegye tudomásul, hanem arra az egyhangu bizalomra való tekintettel, amely irányában a közgyűlésen megnyilatkozott s amelyet az egyesület minden tagja személye iránt érez, őt elnöki állásának megtartására kérje fel.

Biró Zoltán indítványozza, hogy ez küldöttségileg történjék.

Az igazgatóválasztmány egyhangulag ily értelemben határoz.

A titkár jelenti, hogy december hó 20-án az egyesület elnökségéhez címezve a következő levél érkezett:

„Támaszkodva az Erdészeti Egyesület régi tradícióira, melyekkel a mult közgyűlés eseményei a legmerőbb ellentétben állanak, tisztelettel alulírottak élénk sajnálatunk kifejezése mellett választmányi és az állandó bizottságban esetleg viselt tagságunkról ezennel lemondunk. Budapest, 1923. évi december hó 20-án. Kacsanovszky József s. k., Beyer Jenő s. k., Papp Béla s. k., Kiss Ferenc s. k., Kalliyoda Andor s. k., Szabó József s. k., Dorozslai Gábor s. k., Pajer István s. k., de Pottere Gerard s. k.“

Hasonló szövegű lemondólevelet intézett még az egyesülethez dr. Bartóky József, örgróf Pallavicini Alfonz, gróf Széchenyi Aladár, Ulreich Gyula és báró Waldbott Kelemen.

Kovács Gábor: Méltóságos Elnök Ur! T. Igazgatóválasztmány! A titkár ur elhangzott bejelentése és a választmányi tagságaikról lemondó tagtársaink felolvasott levele engem — s nem kétlem — velem együtt az igazgatóválasztmány valamennyi tagját, igen fájdalmasan érint.

T. Választmány! En a magam részéről meg vagyok győződve s azt hiszem, a választmány tagjai is — arról, hogy nagyrabecsült tagtársaink akkor, amikor ezt az elhatározásukat az igazgató-választmánnyal közölték, egy pillanatra mindenesetre megfedekeztek arról a mindannyiunk által vallott s általuk is annyiszor hangoztatott s bizonyára ma is egyedül helyesnek talált *elvről*: hogy valamennyien csak *ügyet* szolgálunk.

Az előttünk elhangzott lemondó nyilatkozatban foglalt megokolás a pártatlan igazság szempontjából arra kötelez bennünket, hogy bizonyos tényeket ez alkalommal megállapítsunk.

Egyesületünk rendes, szabályszerűen összehívott közgyűlésének jelentékeny többsége alapszabályszerű titkos szavazással mult hó 19-én elnökséget és az igazgatóválasztmány kiegészítésére választmányi tagokat választott. Miután egyesületünk minden egyes tagja rendelkezik azzal az intelligenciával, hogy maga meg tudja ítélni ugy társadalmi egyesületünknek közéleti hivatását, mint adott körülmények között a

vezetésre hivatottak kiválasztását is: elfogulatlan, igazságos és alkotmányos gondolkozással szó nélkül meg kell hajolni a többség döntése előtt annak is, aki más véleményen volt. Kérdem tisztelettel, hová vezetne az, ha társadalmi egyesületünkben a kisebbség a többség véleménye előtt nem deferálna és minden egyes alkalommal elhagyná helyét. Ilyen felfogás mellett tanácskozó testület nem állhat meg, tanácskozni, határozni nem lehet.

Lemondó leveleikben nagyrabecsült tagtársaink *tradícióra* hivatkozással okolják meg lépésüket. T. Igazgatóválasztmány! Nem tudom, mit kell értenünk ez alatt? Az adott esetben nem érthetünk mást, mint azt, hogy az egyesület alelnöki székét hosszú időn át az államerdészeti akkori aktív feje, aki egyszermind az egyesület egyik megalapítója volt, töltötte be. De nem mindig! Megszakadt ez a folytonosság már 1896-ban Bedő Albert nyugdíjazásával, mert utána nem aktív utódja következett és még kifejezettebben 1899-ben, amikor egyesületünk akkori rendes közgyűlése alelnökévé Soltz Gyula országos főerdőmestersége idején Horváth Sándort — az addigi titkárt — választotta meg. Sem akkor, sem azután, senkinek sem jutott eszébe ezekben a tényekben a tradíció sérelmét látni. Az a megokolás pedig, hogy a közgyűlés többsége az elnökség és igazgatóválasztmány által ajánlott jelölő javaslatok ellenére szavazott, szintén nem támaszthatja alá érdemes tagtársaink ezen sajnálatos elhatározását. Az igazgatóválasztmány és az elnökség jelölési jogát alapszabályaink nem is említik. Az igazgatóválasztmány ilyen ajánlatot a választandókra nézve csak a legutóbbi egy-két évben tett; azelőtt ilyen eljárás ismeretlen volt. Az ilyen ajánlat természetesen, mivel alapszabályaink a titkos szavazást írják elő, de egyébként is, a dolog természeténél fogva egyetlen közgyűlési tagra sem lehet kötelező s viszont, ha a közgyűlés másképp határoz, az sem lehet senkire nézve sérelmes.

T. Igazgatóválasztmány! Köztudomásu mindannyiunk előtt, hogy egyesületünkben már évtizedek előtt sokan voltak azok, akik összeférhetetlennek tartották, hogy az elnökségben a

szakelnök tisztét az állami kormányzati igazgatás aktív vezető funkcionáriusa töltsse be. Egyesületünk nagy többsége állandóan hangoztatta, hogy éppen olyan társadalmi egyesület vagyunk, mint a bányászati, vagy a Mérnök- és Építész-Egylet, vagy a Halászlati Egyesület, vagy az O. M. G. E. és más hasonló társadalmi egyesületek. Ezek mindegyike tevékeny tagjai sorába számítja ugyan az állami közigazgatás illetékes osztályainak vezetőit is, de ezek maguk is összeférhetetlennek tartván ezt, a vezetőségben részt nem vesznek. Ebben a tényben senki sérelmet, vagy mellőzést nem lát. Nem sokkal nagyobb értékű-e a kormányzat részére az oly társadalmi tényező működése és támogatása, amely még a befolyásolás látszatát is nélkülözi?

Azt hiszem s ebben bizonyára osztozik velem a t. igazgatóválasztmány is, hogy a múlt hó 19-én megtartott rendes közgyűlésünk jelentékeny többsége nem akart határozatával mást, mint a fennforgó inkompatibilitást megszüntetni, de ezzel nézetünk szerint senkinek egyéniségét semmi tekintetben érinteni nem kívánta.

Indítványozom, hogy érdemes tagtársainknak ezen mindnyájunk előtt sajnálatos lemondását, egyelőre vegyük tudomásul azzal, hogy a megüresedett helyek betöltése az alapszabályok 13. szakasza értelmében, őszi közgyűlésünknek fogja feladatát képezni.

Huszár Tibor teljesen magáévá teszi Kovács Gábor indítványát s azt csak azzal kívánja kiegészíteni, hogy az teljes szöveggel az ülés jegyzőkönyvébe iktattassék.

Az igazgatóválasztmány egyhangu határozattal elfogadja Kovács Gábor és *Huszár* Tibor indítványait.

Az igazgatóválasztmány az állandó bizottság kiegészítésére *Térfi* Béla alelnököt, *Medveczky* Ernő, *Kozma* István választmányi tagokat, *Náray* Lajos és *Winkler* Miklós tagtársakat kéri fel.

Az igazgatóválasztmány az elnökség javaslatára az egyesületi pénztáros állását, amely Kovács Mihály lemondása következtében megüresedett, *Stegmeier* Ödön ny. segédhiv. fő-

igazgatóval tölti be s tudomásul veszi, hogy az egyik irodatiszti állásra ismét Lehoczky János miniszteri irodafőtiszt tér vissza.

Az igazgatóválasztmány folytatólag az utakról és vámokról szóló törvénytervezettel foglalkozik, amelyről külön közleményben emlékezünk meg.

Örvendetes tudomásul szolgál, hogy az Országos Pénzügyi Tanács az egyesületet a vagyonváltság alól felmentette, továbbá, hogy a Magyar Erdőbirtokosok Faértékesítő R.-T.-a régebbi alapítványát 1 millió K-val, *Biró Zoltán* 100 ezer K-val és *Eránosz A. János* 49.500 K-val egészítette ki.

Több adminisztratív jellegű ügy elintézése és 20 új tag felvétele után az ülés véget ért.

K Ü L Ö N F É L É K

A faforgalom fokozatos felszabadítása terén újabb lépés történt. A Faértékesítő Hivatal ugyanis felkérte az O. E. E.-et, hogy tájékoztassa az erdőbirtokosokat abban a tekintetben, hogy ha a Faértékesítő Hivatal a negyedévi fakészletbejelentés postáraadásától számított 30 napon belül a megengedett 30% igénybevétele iránt nem nyilatkozik, úgy tűzifa-, mint rönkfa-(gömbfa) készletüket teljes egészében szabadon értékesíthetik.

Az O. E. E. küldöttsége. Inkey Pál báró és Térfi Béla alelnökök vezetése alatt mult hó 24-én tisztelgett *Széchényi Bertalan* grófnál, kérve önmagyméltóságát, hogy az egyesület elnökségéről való lemondási elhatározását az iránta a közgyűlésen egyhanguan megnyilvánult közbizalomra és közszeretetre való tekintettel vegye revízió alá. Minthogy ezen tisztelgés alkalmából a helyzet nem nyert teljes tisztázást, ezuttal nincs még módunkban t. olvasóinknak végleges döntésről beszámolhatni.

Halálozások. Részvétellel értesülünk, hogy *Botos Lajos* ny. városi erdőmester (Debrecen) még mult év október havában, *Nadhera Pál* esztergomi főkáptalani ny. erdőmester pedig

mult hó 29-én Szobon, 71 éves korában elhunyt. Mindkettőben az O. E. E. rendes tagját gyászolja.

Béke hamvaikra!

Személyi hírek. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter Szporny Károly kir. közalapítványi erdőmérnököt főerdőmérnöké, Lászlóffy Ernő és Somogyi Zoltán okl. erdőmérnököket pedig kir. közalapítványi segéderdőmérnöké nevezte ki.

Schmid László okl. erdőmérnököt a Kegyes Tanítórend az uradalmi erdőhivatal vezetésével megbizta és mint urad. erdőmérnököt állásában véglegesítette.

A német erdészeti egyesület köszönete. Dr. Wappes, titkos tanácsos, a német erdészeti egyesület elnöke az O. E. E. közgyűlése alkalmával gyűjtött 521.000 koronáért a következő levélben mondott köszönetet: „A tisztelt O. E. E.-nek gyűjtése eredményének elküldéseért szívből köszönetet mondok. Nem csupán az összegnek örvendek, amellyel néhány fiatal szaktársat segíyezhetek, hanem annak a kollégiális részvétnek is, amellyel nemzeti szorongatottságunkban irántunk viseltettek. Remélem azonban, hogy amiképen az általunk gondozott erdő, úgy az egészséges nemzetek is leküzdik a mai nyomort és meg vagyok győződve, hogy ily kipusztíthatatlan őserő, úgy a német, mint a magyar nemzetben él. Ebben az értelemben ismételten köszönetet mondok azzal, hogy az összeg felét Münchenben, másik felét Tharandtban szándékozom felhasználni.“

A természetvédelem és a természeti emlékek fenntartása érdekében a földmivelésügyi minisztériumban folyó hó 4-én Káán Károly helyettes államtitkár elnökelete alatt értekezlet folyt le, amelyet az elnök vezetett be hosszabb megnyitó beszéddel, amelyben visszapillantást vetett a mozgalom multjára. Az értekezlet lefolyásáról, amely számos érdekes kérdést vetett a felszínre, hivatalos tudósítás helyeztetett kilátásba, melynek megjelenése után az „Erdészeti Lapok“ is bővebben fognak erre az ügyre visszatérni.

Köszönetnyilvánítás. A nagyecenki cukorgyárak nészvénytársaság a soproni m. kir. bányamérnöki és erdőmérnöki főis-

kola segélyző egylete részére 300.000 és a főiskolai menza céljaira való felhasználásra szintén 300.000 koronát, Tornay Gyula m. kir. erdőtanácsos pedig a menza céljaira 20.000 koronát adományozott. Fogadják az adományozók ezuton a főiskolai tanács jegyzőkönyvileg is megörökített szép köszönetének nyilvánítását.

Erős szalonkavonulás 1923 őszén és sok téli madárvendég 1923/24 telén. 1923 őszén több helyről nyert értesítés szerint szokatlanul erős erdei szalonkavonulási hullám zajlott le Magyarországon fölött. Ennek legjellemzőbb tünete az volt, hogy még az Alföldön is, ahol a szalonka egyébként csak gyéren szokott átvonulni, bőségesen jelentkezett. Az erre vonatkozó adatok egyésített földolgozása tudományos eredményeket ígér s ezért a M. Kir. Madártani Intézet ezen az uton kéri a vadásztársadalmat s az érdeklődőket, hogy sziveskedjenek idevágó megfigyeléseiket az intézettel levél útján közölni. Főleg a következő pontokra kérünk választ:

1. Milyen az átlagos szalonkahuzás a szóbanforgó területen tavasszal és ősszel? (Gyér, gyakori, tömeges, esetleg számadatokkal is lehet ezt jellemezni.)

2. Milyen volt a huzás az 1923. év őszén?

3. Milyen irányu a normális szalonkahuzás tavasszal és ősszel, milyen irányból érkeztek 1923. őszén?

4. Mikor érkeztek az elsők, mikor volt a legtöbb, mikor mutatkoztak az utolsók, továbbvonultak-e mindjárt, vagy ittmaradtak-e és meddig, egy vagy több vonulási hullámra lehetett-e következtetni?

5. Fészkelte-e vagy fészkel-e a szalonka a területen?

Ezzel kapcsolatban kérjük mindazokat, akiknek a régi időkből származó pontos feljegyzéseik vannak az erdei szalonkavonulásáról (első érkezés tavasszal, első és utolsó mutatkozás ősszel), sziveskedjenek azokat is beküldeni, tekintet nélkül arra, hogy közölték-e azokat már valahol vagy sem.

A téli madárvendégek közül igen sok nyirizsesze, fenyvesrigó, de főként sok csonttollu madár jelentkezett. Minthogy az utóbbi nem minden évben mutatkozik nálunk s ily nagytömegű invázió, mint az idén, csak 1914-ben volt észlelhető, erre vonatkozólag is kérünk szíves tudósításokat, hogy mikor jöttek az

elsők, kb. milyen számban és meddig tartózkodtak a területen és mi volt a főtáplálékuk. A Budapesten megjelent csonttollu madarak és fenyőrigók közül már vagy 70 darabot sikerült meggyűrüzni és további fogási kísérletek folynak, hogy a szerencsés véletlen esetleg tudunkra adja a nálunk megjelenők vonulási útjait és nyári tartózkodási helyeit. A gyűrüzési munkálatok vezetésével az intézet részéről Warga Kálmán ornithologus van megbizva.

A szíves tudósításokat Intézetünk címére — Budapest, II., Debrői-ut 15. — kérjük beküldeni.

M. Kir. Madártani Intézet.

A befizetések rovata megszűnt. Az O. E. E. igazgatóválasztmányának határozata értelmében az egyesülethez érkezett pénzküldemények nyilvános nyugtázását ezentul költségkimelés szempontjából mellőzzük. Ezzel kapcsolatosan kérjük t. tagtársainkat, hogy az egyesülethez irányított küldeményeikről szóló feladóvevényeket őrizték meg, hogy szükség esetén a beküldés igazolható legyen.

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

HIRDETMÉNY

a tavaszi erdészeti államvizsga tárgyában.

Az 1924. évben a tavaszi erdészeti államvizsga 1924. évi április hó 23-án és a rákövetkező napokon fog megtartatni. Az 1924. év tavaszán erdészeti államvizsgát tenni szándékozók felhivatnak, hogy a szabályszerűen felszerelt és kellően felbélyegzett kérvényeiket az ehhez szükséges engedély iránt a földművelésügyi minisztérium erdészeti főosztályának címére (Budapest, V., Országház-tér 11. sz.) legkésőbb 1924. évi február hó végéig küldjék be.

Az erdészeti államvizsgához való bocsátásra — az átmeneti időre való tekintettel — mindazok igényt tarthatnak, akik a főiskolára 1919. és az azt követő években iratkoztak be, amennyiben a kérvény benyújtásának napjáig a főiskola szabályszerű elvégzését záradékolt leckekönyvvel igazolják.

Az erdészeti államvizsga alkalmával fizetendő vizsgadíjat 10.000 (tízezer) koronában állapítom meg.

Budapest, 1924. évi január 29-én.

M. kir. földművelésügyi miniszter.

**Az „Erdészeti Lapok“ 1924. évi I. füzetének
HIRDETÉSEI.**

Az ERDÉSZETI LAPOK mellett mérsékelt közlési díjért a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

Dijszabás. Kéthasábos szélességben (107 mm) garmond betűvel vagy ennél nagyobb betűfajttával szedett hirdetés milliméterenkint 240 korona. (Egyszeri megjelenés mellett egész oldal 40000 K.) Táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfajttával szedett hirdetések másfélszeres egységárral számíttatnak. Ismételt megjelenés esetén megfelelő árkedvezmény.

Apró hirdetéseknel egy szó 150 K, álláskeresleti hirdetéseknel 80 K.
Külön mellékletek megegyezés szerint.

Magyar Erdőbirtokosok Faértékesítő Részvénytársasága

Budapest IX, Calvin-tér 7. sz.

Elvállalja termelt, tövönálló vagy feldolgozott fakészletek bizományi értékesítését, vesz és elad bármily mennyiségű tűzifát és fűrészelt anyagokat. Értékesítési kérdésekben készséggel áll az erdőbirtokos és erdőtiszt urak rendelkezésére.

(7. XII. 2.)

Eladó 20.000 darab egyéves amerikai kőrisfacsemete. Mai ár ezrenként 35.000 korona. Sok vadgesztenyefa, juharfa és más erős sorfa, parkfa, diszceserje, luxus és diszfenyők kaphatók Copony Ede faiskolájából Körmenten, Vas megye. (16.)

Vadászerdői szakiskolát és továbbképző tanfolyamot kitünő eredménnyel végzett erdész, ki jelenleg is nagyobb erdőgazdaság kezelője, ugy az erdészet, mint a vadászat minden teendőiben nagy gyakorlattal bír, állást keres. Szives megkereséseket e lap kiadóhivatala továbbbit. (12. II. 1.)

35 éves, kis családdal rendelkező, magyar, német és tót nyelvet bíró egyén, ki mint erdőőr és vadőr 13 évig működött, így ezen munkákban teljes jártassággal bír, erdőőri, vagy vadőri állást keres. Az állást azonnal elfoglalhatja. Cim: Kocsis Mihály, Szob, Hont megye. (15. II. 1.)

Hazai ipar és termelés

Köszegi

Fenyőmagpergetőgyár

(Köszeg, Vas megye)

ajánl tavaszi vetésre legmagasabb csiraképeségű



tűlevelű-lombfa- és
gyümölcsmagvakat,
erdei csemetéket!

erdeifenyő- feketefenyő- luczfenyő- thujamagot.

1923. évi toboztermésből saját modern berendezett magpergetőnkben pergettük ki és azok magas csiraképeségéért teljes szavatosságot vállalunk.

Árjegyzék ingyen és bérmentve!

(6. IV. 1.)

Magyarország legnagyobb magpergető gyára

Pontos és telkiismeretes kiszolgáltatás

Akác- és kőris csemetékből nagy készlet

A hédervári uradalom a tatai felsőbb szakiskolát végzett, vagy hasonló képesítéssel bíró segéderdészt keres azonnali belépésre. Cim: Hédervár, Győr megye. (8. III. 2.)

V. urad. főerdész, 34 éves, rom. kath. vallásu, 5 évi gyakorlattal, ki a háborus tanulmányi veszteségek következtében utólag, ez év márciusában szerzi meg a németországi — Dresden melletti — „Tharandt“-i szász erdészeti főiskolán erdőmérnöki oklevelét, megfelelő erdőtiszti állást keres. Esetleg megszállott területre is elmegy, vagy ideiglenes alkalmaztatást is elfogad. Für H. S. Akademische Buchhandlung Tharandt, bei Dresden, Sachsen. (10. II. 1.)

Főm. Pappenheim Siegfried gróf és grófné, Buják, nógrád-megyei erdőgazdasága folyó év február és március havában élő szarvasteheneket és üszöket bocsájt eladásra. Szarvasok nem vadaskertiek. Venni szándékozóknak készséggel válaszol: Urad. Erdőhivatal Buják, Nógrád megye. (11.)

31 éves, nős, vadőri szolgálatban kellő jártassággal bíró erdőaltiszt azonnali belépésre állást keres. Cime: Szabó Vendel Budapest, Jász-utca 63. fsz. 2. (3. II. 2.)

200 m. hold erdőterület, részben beültetve eladó. Cim a kiadóban. (17.)

35 éves, nős, szakvizsgázott erdőőr kinestári és uradalmi szolgálattal április 1-ére vagy azonnali belépésre állást keres. Erdőgazdasági munkákban, kis és nagy vadtenyésztésben teljes jártassággal bír. Jó bizonyítványokkal rendelkezik. Szives megkereséseket Grieger Miklós, Német-Szt.-Király, u. p. Bakony-Magyar Szent Király címre kér.

VUK M. ÉS FIAI BUDAPEST

FATERMELŐK ÉS FAKERESKEDŐK

ALAPITTATOTT: 1847

Vásárolnak tölgydongafa, talpfa vagy tűzifatermelésre alkalmas erdőket tővön és feldolgozott fakészleteket.

Iroda: V. kerület, Kálmán-utca 10.

Fatelepe: V. kerület, Váczi-ut 160.

(15. XII. 2.)

26 éves, kis családú, 4 középiskolát végzett, szakvizsgázott egyén, aki az erdőgazdasági munkában teljesen jártas, erdőőri állást keres bármikor belépésre. Szíves megkeresést Mohalek Lajos Patacs, u. p. Rácváros, Baranya megye, címre kér.

(4. II. 2.)

Erdőőr, ki vizsgával és nagyobb gyakorlattal rendelkezik, felvétetik Kremzír Mór gazdaságában, Belesapuszta. Posta, távirda és vasutállomás.

(13.)

Tölgy-, bükk-, nyár-, hárs-,

(19, XII, 2.)

DIÓ-GÖMBSFÁT

*és egyéb keményfarönköket is
bármely mennyiségben vásárol*

Furnérgyár és Keményfatermelő Rt. Bpest, IX, Csont-u. 1.

Dr. LAMM ANTAL

FENYŐMAGPERGETŐGYÁRA

KÖRMEND

Ajánl legmagasabb csiraképességű összes

**ERDEI TÚLEVELÜ- ÉS
LOMBFAMAGVAKAT ÉS
GYÜMÖLCSMAGVAKAT
VALAMINT KÜLFÖLDI
DISZFENYŐMAGVAKAT**

(1. VII. 4.)

Erdészi állást keres nőtlen, 32 éves, szakiskolát végzett erdész, az erdészt, vadászat és irodai munkák minden ágában gyakorlattal bir. Cim a kiadóhivatalban megtudható (6. II. 2.)

Faarverési hirdetmény.

A kassai r. kath. püspökség hejezei (Abaujtorna) erdejében folyó évi vágásként kijelölt és lábon álló 3411 darab kt. tölgyfa, 196 m³ műfa, 20 m³ hasáb, 230 m³ dorong és 106 szekér gallyfára becsült fatömeeggel 22,000.000 korona kikiáltási áron nyilvános szóbeli és zárt írásbeli árverésen 1924 február 25-én délelőtt 10 órakor a „Szerencs“-i városházán el fog adatni.

Árverési és szerződési feltételek a hejcei és mádi r. kath. plébánián megtekinthetők.

Mád, 1924 január hó.

(14.)

Jószágigazgatóság.

Az „Erdészeti Lapok“ 1924. évi II. füzetének tartalma:

	Oldal
Értesítés és kérelem	21
<i>Scherg Károly</i> : A gyertyánról	22
A közutakról és vámokról	34
<i>Egyesületi közlemények</i> . Jegyzőkönyvi kivonat az O. E. E. igazgató-választmányának 1924. évi január hó 23-án tartott rendes üléséről	41
<i>Különlélek</i> . A faforgalom fokozatos felszabadítása. — Az O. E. E. küldöttsége. — Halálozások. — Személyi hírek. — A német erdészeti egyesület köszönete. — A természetvédelem és a természeti emlékek fenntartása. — Köszönetnyilvánítás. — Erős szalonkavonulás 1923 őszén és sok téli madárvendég 1923–24 telén. — A befizetések rovata megszűnt	45
<i>Hivatalos közlemények</i> . Hirdetmény a tavaszi erdészeti államisvizsga tárgyában	48
<i>Hirdetések</i>	I—V